

SPIS TREŚCI

- 1. Wstęp**
- 2. Dane inwentaryzacyjne**
- 3. Opis i historia obiektów**
- 4. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń**
  - Pałac Dąbskich
  - Budynek bramy „Kordegarda” i ogrodzenie
  - Willa
- 5. Badania konserwatorskie**
- 6. Budowa technologiczna obiektów – stratygrafia**
- 7. Dokumentacja fotograficzna z badań**
- 8. Wnioski i założenia konserwatorskie**
- 9. Proponowane postępowanie konserwatorskie**
  - A. Pałac Dąbskich**
    - Tynki elewacyjne
    - Cokół
    - Detal architektoniczny i sztukaterie elewacyjne
    - Betonowe podesty balkonów i balustrady metalowe
    - Tynki wewnątrz i polichromia w hallu
    - Schody drewniane

- Detal architektoniczny i sztukaterie wewnątrz
- Izolacja pozioma i pionowa
- Dach i elementy metalowe
- Stolarka drzwiowa i okienna
- Parkiety
- Kominiek
- Piwnice

B. Budynek kordegardy

- Tynki elewacyjne
- Cokół
- Detal architektoniczny i sztukaterie elewacyjne
- Dach i elementy metalowe
- Stolarka drzwiowa i okienna

C. Willa

- Tynki elewacyjne
- Cokół
- Detal architektoniczny i sztukaterie elewacyjne
- Betonowy taras
- Schody frontowe
- Dach i elementy metalowe
- Stolarka drzwiowa i okienna

10. Dokumentacja fotograficzna

WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Projekt konserwatorski w ramach zadania *opracowania dokumentacji projektowej – kompleksowej rewitalizacji Zespołu Pałacowo-Parkowego w Wojniczu*. Program Prac Konserwatorskich opracowany został na podstawie opinii konserwatorskiej z dnia 14.12.2020 r. oraz zaleceń konserwatorskich z dnia 20.05.2021 r. wydanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie Delegatura Tarnów.

W związku z zaleceniami konserwatorskimi wykonano badania konserwatorskie, które polegały na wykonaniu odkrywek oraz stratygrafii nawarstwień malarskich na zewnątrz i wewnątrz Pałacu, wykonano odkrywki stratygraficzne na elewacjach: willi i kordegardy. Przeprowadzono również badania wilgotności oraz zasolenia ścian piwnic i elewacji pałacu.

W związku z indywidualnym wpisem obiektów do rejestru zabytków nieruchomości A- 308 z dnia 20.10.1971r. na wszystkie prace remontowe, konserwatorskie oraz adaptacyjne należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie - Delegatura Tarnów.

Bibliografia:

- Katalog zabytków sztuki w Polsce, Tom 1. woj. Krakowskie, Warszawa 1953
- A.B. Krupiński „Zabytki urbanistyki i architektury Województwa tarnowskiego”
- T. Chrzanowski, M. Kornecki „Sztuka Ziemi Krakowskiej” Kraków 1982
- J. Szymański „Wojnicz, dzieje i zabytki” Wojnicz 1965
- Dokumenty i materiały w archiwum W.K.Z. – Delegatura w Tarnowie, w tym:
- Karta ewidencji zabytków,
- Inwentaryzacja budynku pałacu oprac przez mgr inż. arch. M. Bugajską 1975,
- Decyzja w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków nr A-308 z dn. 20.X.2017l.

DANE INWENTARYZACYJNE¹

Nazwa obiektu: Zespół obiektów w założeniu Pałacowo - Parkowy w Wojniczu, w skład którego wchodzi: Pałac Dąbskich, budynek kordegardy z ogrodzeniem, willa oraz park.

Data powstania: Pałac Dąbskich 1876 r.

Kordegarda tzw. Adamsówka 1874-76r.

Willi 1922-24 r.

Styl: Pałac i kordegarda o stylistyce neogotyckiej w typie angielskim, budynek willi z okresów międzywojennego.

Autor projektu: obecny kształt pałacu przypisuje się Filipowi Pokutyńskiemu

Materiał i technika wykonania: Obiekty murowane, otynkowane, zwieńczone dachami połaciowymi krytymi dachówką ceramiczną.

Właściciel: Gmina Wojnicz, Rynek 1 32-830 Wojnicz.

Adres: ul. Jagiellońska 27, 32-830 Wojnicz.

Data i nr w rejestrze zabytków: A- 308 z dnia 20.10.1971r.

---

¹ Wykorzystano opracowanie z Karty Ewidencyjnej Zabytku przygotowaną przez Lidię-Buczyńską z 1991r.

OPIS I HISTORIA OBIEKTU

Obiekty architektoniczne tj: pałac oraz budynek kordegardy z ogrodzeniem i późniejsza willa znajdują się w parku, który od południa przylega do obszaru zajmowanego przez średniowieczny gród kasztelański w Wojniczu. Gród ten niegdyś otoczony był wałami obronnymi, które częściowo zachowały się do dzisiaj. Na kartach historii odnotowano w 1442 r. po raz pierwszy wymieniony jest starosta niegrodowy wojnicki, dzierżawca dóbr królewskich, którym był Piotr z Zamościa, alias z Zawaliny, co wskazuje na siedzibę „za walem”. W 1470 r. wymieniony jest folwark na Zamościu.

Dwór drewniany spłonął w 1702 r, podpalony przez Szwedów. Drugi, wzmiankowany w 1772 r dwór miał konstrukcję szachulcową, wypełnioną cegłą. W 1780 r dwór przejęty przez władze austriackie został sprzedany Dąbskim z Lubrańca (vel Dąmbscy).

W r. 1874 nastąpiła gruntowna przebudowa zespołu dworskiego. Rozebrane zostały drewniane zabudowania w tym dwór. W tym roku powstał obecny murowany pałac, budynek kordegardy i ogrodzenie. Projekt architektoniczny przypisany jest Filipowi Pokutyńskiemu, pracującemu przy ówczesnej przebudowie kościoła kolegiackiego jednakże inne źródła wskazują, że projektantem mógł być Karol Polityński.

W 1921 r zespół pałacowy nabył Tomasz Kogutowicz, z którego inicjatywy powstała Willa (ob. nazywana budynkiem gospodarczym) w latach 1922-24. Po bankructwie właściciela w 1936 r. Dwór wraz z terenem przeszedł na własność Szkoły Rolniczej w Wojniczu. Budynek pałacu służył Szkole do 1958 roku. Po wybudowaniu obecnego budynku Szkoły do roku 1990 w budynku mieścił się internat szkolny, a po 1990 (po wybudowaniu obecnego internatu) krótko znajdowała się tu siedziba przedszkola (przeniesionego pod koniec lat 90-tych do nowego budynku. Od tej pory budynek nie ma stałego użytkownika i pełni rolę pomocniczą – magazynową.

W skład zespołu dworskiego wchodzi:

- Pałac (dwór) murowany z ok. 1876 r.
- budynek bramy - kordegarda tzw. "Adamusówka" z k. XIX w.

- willa z lat międzywojennych
- kilka nowszych zabudowań wzniesionych po 1945 roku na terenie parku i folwarku
- zabudowania gospodarcze z k. XIX wieku, usytuowane po stronie zachodniej ul. Jagiellońskiej (browar, stajnie)

Zespół parkowo-pałacowy w Wojniczu powstał w 1876 r. z inicjatywy Władysława Dąmbskiego. Wzniósł on murowany pałac na planie wydłużonego prostokąta w stylu neogotyku angielskiego. Na osi fasady znajduje się ryzalit głównego wejścia, a z przeciwnej strony budynku portyk kolumnowy. Narożniki pałacu podparte są szkarpami w kształcie baszt zwieńczonych krenelażami. Otwory okienne są prostokątne i zwieńczone łukami w formie oślego grzbietu. Nad wejściem głównym znajduje się płycina z kolorowym „wschodnim” emblematem. Podobną nieregularność i charakter dekoracji posiada fasada wschodnia, zamknięta grzebieniastym szczytem. Na piętrze jest balkon wsparty na masywnym filarowym portyku. Na elewacjach znajdują się trzy zegary słoneczne. Pod zegarem na ścianie południowej znajdował się aforyzm (dziś zatarty) pióra Kazimierza Brodzińskiego:

„Chociaż nie skończysz ciągle rób,
Ciebie – nie dzieło – porwie grób.
Choć tu dla czynu krótko nas,
Czas wszystko skończy, bo ma czas.”

Pałac neogotycki, w typie angielskim, o różnicowanym ukształtowaniu plastycznym elewacji. Murowany z cegły, tynkowany. Zbudowany na planie wydłużonego prostokąta, dwutraktowy, częściowo podpiwniczony (część starszych komór), jednopiętrowy. Elewacja szczytowa ryzalitu frontowego posiada w poziomie parteru portal o narysie „oślego grzbietu”, ponad którym znajduje się kwadratowy „kartusz” ze stylizowanym monogramem SF. Na poziomie pierwszego pietra znajduje się triada okien zamkniętych łukiem odcinkowym, ponad którymi wykonano dekorację tynkową w formie stylizowanych koron ośmiopalkowych. Elewację północną charakteryzuje zabudowany portyk wejścia ogrodowego z balkonem na piętrze. Od wschodu balkon wsparty na filarach, z balustradą ażurową. Skrzydła boczne elewacji frontowej ukształtowano niesymetrycznie. Na północnej części elewacji na poziomie piętra zastosowano regularnie rozmieszczone trzy pary okien,

niemal identycznych jak na ryzalicie. W parterze jednak pod parami okien usytuowano okna pojedyncze, za wyjątkiem pomieszczenia pn. zach., które otrzymało również parę okien. O ile jednak okna piętra mają zamknięcie łukiem odcinkowym i dekorację nadproży w formie stylizowanych koron (dziewięciopalkowych), to na parterze okna otrzymały łuk „ośli grzbiet”. Dodatkowo nad oknami zastosowano neogotycki gzyms schodkowy. Tak samo ukształtowane są pojedyncze okna ścian bocznych ryzalitu frontowego. Część południowa elewacji frontowej ma układ regularny trzyosiowy. Na piętrze znajdują się trzy duże ostrołukowe okna obramowane dodatkowym wypuszczeniem rozglifienia. Na parterze usytuowane są pojedyncze okna prostokątne obramowane gzymsem neogotyckim, z tym że zamiast okna południowego znajduje się wnęka z malowanym, niezbyt czytelnym zegarem słonecznym. Jednolity jest natomiast gzyms koronowy, wieloskokowy, podparty rzędem niewielkich trzystopniowych kroksztynek. Staranne opracowanie otrzymała także elewacja południowa (szczytowa), trzyosiowa, przy czym oś zachodnia różni się od osi wschodniej. W parterze na osi środkowej i zachodniej umieszczono duże prostokątne okna, lecz bez oprawy gzymsem jak na elewacji zachodniej. W osi wschodniej natomiast umieszczone jest znacznie mniejsze okno prostokątne z neogotyckimi szprosami. Przed elewację wysunięty jest duży balkon wsparty dwoma ośmiobocznymi słupami, bez elementów dekoracyjnych. Ich przedłużenie ponad stalową (powojenną) balustradę nakryte jest płasko. W nakrywkach znajdują się wnęki na doniczki. Wyjście na balkon jest prawdopodobnie przebudowane, bo ma nadproże płaskie i proporcje modernizmu z lat 20-tych XX w. Zamiast okna w osi zach. znajduje się blenda zamknięta łukiem odcinkowym, ponad którą umieszczono neogotycki gzyms. Niemal identyczny wykrój i gzyms ma okno piętra w osi wschodniej, ale umieszczone zostało w dużej wnęcie, zamkniętej od góry pięcioma arkadkami, podpartymi kroksztynami. Nad wyjściem balkonowym umieszczono drugi zegar słoneczny z blaszaną tarczką słońca i podobnym zakończeniem gnomona, zakotwiczonego tuż pod podwójnymi oknami poddasza, prostokątnymi o silnie rozglifionych ościeżach. Po obu stronach okien strychowych usytuowane są dwie nadwieszane ośmioboczne wieżyczki wsparte na neogotyckich „cebulastych” wspornikach. Dolne „piętro” wieżyczek masywniejsze, dekorowane prostokątnymi blendami, górna część udekorowana neogotyckimi wgłębieniami i nakryta ośmiobocznymi hełmami ostrosłupowymi o silnie wysuniętej podstawie. Pomiędzy

wieżyczkami umieszczono poziomy krenelaż, przerwany w osi lekko wysuniętą kwadratową wieżyczką zwieńczoną także krenelażem. Do wieżyczki przymocowany jest żelazny pręt kolejnego gnomony. Skosy ścian szczytowych opatrzone analogicznym krenelażem ponad gzymsem. Nieco odmiennie ukształtowano zwieńczenie elewacji północnej, która w poziomie piętra nie posiada żadnych otworów. Na osi elewacji umieszczono silnie wysuniętą kwadratową wieżyczkę, podobną jak na elewacji południowej, z tym, że na osi wieżyczki znajduje się lancetowate przezrocze poddasza, zamknięte ostrołukowo. Wieżyczkę podpira wydatny wspornik o rzucie trójkątnym i dwóch zwiężających się kondygnacjach. Skosy po obu stronach wieżyczki są podobne jak na elewacji południowej, ale wieżyczki boczne nie schodzą poniżej gzymsu, nie posiadają dekoracji wnekowej. Najbardziej chaotyczna jest elewacja wschodnia („tylna”). Na osi elewacji nie występuje żaden ryzalit, a jedynie balkon podparty trzema ośmiobocznymi słupami, identycznymi jak przy elewacji południowej. Przestrzeń pod balkonem została wtórnie zamurowana, tworząc werandę z wyjściem w przęśle pd. i prostokątnymi wielopolowymi oknami w pozostałych przęsłach.

Wystrój elewacji neogotycki, ze szkarpami w formie baszt zwieńczonych krenelażem. Szczyty schodkowe tzw. grzebieniaste. Otwory o zróżnicowanych wykrojach i detalu plastycznym. Ławy fundamentowe wykonane z kamienia łamanego, na zaprawie wapienno – piaskowej oraz o konstrukcjach mieszanych, kamiennie-ceglanych. Komory piwniczne o ścianach kamiennych i ceglanych, nakryte kolebkami i sklepieniami klasztornym.

Mury budynku masywne, wzniesione z cegły czerwonej pełnej, na zaprawie wapienno-cementowej, tynkowane. Mury i ściany działowe o zróżnicowanych grubościach. Elewacje ujęte szkarpami o konstrukcji kamiennie-ceglanej, zwieńczone krenelażem.

Elewacja wschodnia - regularna, trójczęściowa, trzyosiowa, z portykiem na filarach i balkonem w piętrze. Elewacja zachodnią z dwiema przybudówkami. Elewacja wschodnia o dekoracyjnym opracowaniu szczytu z masywnym, filarowym portykiem podtrzymującym balkon, o ażurowej kutej balustradzie na słupkach. Szczyt grzebieniasty, z masywną nadstawą w zwieńczeniu o rzucie kwadratu i „z zębami” krenelażu. Szczyt rozczłonkowany nadwieszonymi na konsolach słupkami, pomiędzy którymi dwa zbliżone do siebie otwory okienne bez obramień. Grzebienie wydzielone po bokach gzymsami. Otwory okienne

w kondygnacji piętra zróżnicowane. Po stronie południowej zablendowany otwór z dekoracją listwową. Po stronie północnej płytką nisza z nadwieszonym grzebieniem. W niej otwór o łuku odcinkowym, górą z listwowaniem w nadprożu. Drzwi balkonowe duże, z oknami po bokach. W parterze otwory okienne zróżnicowane wysokościami, o niejednolitej stolarce.

W parterze ryzalitu frontowego znajduje się sklepiony przedsionek wejścia głównego, z którego ostrołukowy portal („ośli grzbiet”) prowadzi do sklepionej sieni, otwartej na klatkę schodową znajdującą się na przedłużeniu sieni. Z sieni prowadzą dwoje dwuskrzydłowych drzwi do pomieszczeń traktu zachodniego, obecnie zachowane są drzwi, ale od strony pomieszczeń otwory zostały wtórnie zamurowane. Pomiędzy sienią a klatką schodową znajduje się łuk odcinkowy podparty po obu stronach prostokątnymi półfilarkami o antykizujących głowicach, w które wkomponowano kartusze z herbem właścicieli. Niemal bezpośrednio za ww. łukiem rozpoczynają się schody prowadzące na piętro. Pomieszczenie klatki schodowej ma rzut zbliżony do kwadratu, w którego środku usytuowano masywną kolumnę o antykizującej bazie i niezbyt stylowej głowicy dzbankowej, podpierającą cztery gurdy sklepień piętra. Wokół ww. kolumny (z jej trzech stron) zamocowane są jednobiegowe wachlarzowe schody drewniane, z lekkim poszerzeniem na dwóch dolnych stopniach, stojących na posadzce parteru. Balustrada drewniana z toczonych tralek, wzmocniona lokalnie (wtórnie) prętami metalowymi). Policzki z drewna klejonego. Podbitka pod biegiem ze sklejki. Bieg schodowy (policzek zewn.) usztywniony jest dodatkowo niewielką kolumnienką kamienno – betonową o neogot. formach. Schody wyprowadzają na drewnianą antresolę otaczającą klatkę schodową na poziomie piętra. Antresola podparta jest drewnianymi, rzeźbionymi wspornikami. Od klatki schodowej na parterze prowadzi przejście dawniej do ogrodu obecnie na werandę pod balkonem wschodnim, ostrołukowe, ozdobne, ozdobne drzwi do Sali (trójprzęsłowej) usytuowanej we wschodnim traktcie skrzydła pn. oraz dwa łukowe niezamykane wejścia do korytarzy skrzydeł bocznych. Korytarz południowy, sklepiony kolebkowo i żaglaste, posiada dekoracyjny gzyms na ścianach. W traktcie zachodnim dwa pierwsze przęsła zajmuje sala sklepiona, przedzielona łukiem odcinkowym podpartym na dwóch półkolumnach z uproszczonymi głowicami. Od strony południowej usytuowana jest druga, podobna sala, z podobnymi półkolumnami (aktualnie podzielona

ścianką działową na dwa pomieszczenia. W tej sali widoczna jest wnęka przejścia (amfiladowego) do sali w trakcie zachodnim, a także częściowo zamurowane przejście do pomieszczenia pd-wschodniego (nakrytego stropem płaskim). Po zach. stronie korytarza pd. usytuowane jest pomieszczenie umywalni, nakryte stropem, silnie przekształcone przez wprowadzenie ścianki centralnej z umywalkami, oraz pom. ubikacji (obecnie są to dwie kabiny bez przedsionków). Korytarz skrzydła północnego, sklepiony częściowo kolebkowo, częściowo odcinkowo posiada dodatkowe wejście do Sali w trakcie wschodnim oraz (obecnie jedyne) do pom. w trakcie zachodnim. Pomieszczenie to jako jedyne posiada trzy szafki wnękowe, wbudowane w ściany wewnętrzne. W ścianie pn. umieszczone są drzwi dawnej amfilady (zamurowane z przeciwnej strony). Korytarzyk pierwotnie dochodził do tego pomieszczenia (być może była to dwuprzęsłowa salka, gdyż ponad grubą ścianą dzielącą to pomieszczenie do pomieszczenia w narożniku pn- zach. korpusu widoczne są ślady szerszego gurtu. Obecnie korytarzyk wewn. przedłużono odcinając część salki, aby dojść niezależnie do pom. narożnego. Pomieszczenie narożne co najmniej w II poł. XX w. pełniło rolę kuchni a poprzednie jadalni, dlatego w ścianie między tymi pomieszczeniami wykonane są wtórnie dwa okienka podawcze. Usytuowana w trakcie wschodnim ww. trójpłaszczyznowa sala udekorowana jest podobnym gzymsem jak korytarz południowy. Do wysokości gzymsu ściany obłożone są późniejszą boazerią. W ścianie wewn. tej Sali usytuowany jest nieczynny kominek w oprawie ceramicznej (brak komina dla odprowadzenia spalin). Na tylnej ścianie wnęki kominka umieszczono wtórnie Żelazną płytę z dekoracją (kosa, podkowa i grabie) oraz datą A.D. MCMXXXIV. Z tej Sali prowadzi wejście (ukryte w boazerii) do pom. pn-zach. w przybudówce pn. Drugie wejście do przybudówki pn. prowadzi z pom. „kuchni” w trakcie zach. W przybudówce pd. na parterze znajduje się korytarzyk wewn. Z wyjściem gospodarczym, dwa pomieszczenia (wschodnie i północne) oraz pom. sanitariatu z trzema muszlami i śladami po drewnianych kabinach. W pom. północnym na podłodze drewnianej jest ślad po piecu. Pomieszczenia przybudówki nie są sklepione. Pom. klatki schodowej na piętrze posiada skromną dekorację pilastrami, zwieńczonymi gzymsem o profilu jak gzymsy wewn. na parterze. Z klatki schodowej prowadziło dawniej przejście do Sali w skrzydle pn. w trakcie wschodnim, obecnie widoczne są drzwi od strony klatki schodowej, a od Sali otwór został zamurowany. Na piętrze w osi gł. korpusu usytuowana jest sala nad sienią

i przedsionkiem. Ponadto z klatki schodowej odchodzą dwa korytarze do skrzydeł bocznych. Korytarz południowy, sklepiony analogicznie jak na parterze prowadzi do pomieszczeń o niemal identycznym układzie jak na parterze, tyle że również sala w trakcie zachodnim została wtórnie podzielona na dwa pomieszczenia. W tej Sali zamiast półkolumn jak na parterze zastosowano półfilarki prostokątne z ozdobną uproszczoną bazą i głowicą i zwężającym się trzonie. Pom. środkowe traktu zach. jako jedyne na piętrze (poza korytarzami i klatką schodową) otrzymało sklepienie żaglaste. Sala w pd-zach. narożniku podobnie jak na parterze została wtórnie podzielona ścianką działową. W korytarzu skrzydła południowego znajdują się ponadto schody prowadzące na strych (częściowo zabudowane nad korytarzem). Większe zmiany wykonano w skrzydle północnym, w którym pierwotnie prawdopodobnie były dwie sale w amfiladzie, na całą szerokość budynku. Obecnie w osi skrzydła wydzielono za pomocą ścianek działowy korytarz, z którego wejścia prowadzą do trzech pomieszczeń usytuowanych w obu traktach bocznych. Piwnice, pierwotnie pod całym budynkiem obecnie rozdzielone są na część południową i część północną, gdyż pomieszczenia pod sienią i klatką schodową zostały zasypane. Zachowały się ślady przejść w przyległych pomieszczeniach). W części północnej z ww. zejścia pod dobudówką pn. prowadzi wejście do piwniczki pod dobudówką i do piwnicy (w trakcie wsch.), będącej dawną kuchnią (zachowany zrujnowany trzon węglowy i szyb windy towarowej). Z „kuchni” prowadzi przejście do dalszej części piwnic, zawierającej cztery połączone komórki. Piąta z piwnic została zasypana. Południowa część piwnic posiada wewnętrzny korytarz (pod korytarzem parteru), sanitariaty (nowe) pod umywalnią oraz dwie salki dwuprzęsłowe: pod zach. traktem (w tej Sali zamontowano zestaw wymiennikowy) pod pd-zach. narożnikiem (sala „konsumpcyjna” GOK-u). W pom. pd-wsch. urządzono zaplecze bufetu, wybijając otwór podawczy w ścianie od strony ww. salki. Piwnice tej części są bardzo niskie (do 2.28 cm) i nie spełniają wymagań dla użyteczności publicznej. Ponadto na skutek sączenia część posadzek jest zalana wodą.

Budynek bramy kordegarda zw. Adamsówką, parterowy, niepodpiwniczony, kryty wysokim dachem czterospadowym o wysuniętej kalenicy. Nad przedsionkiem dach trzyspadowy, całość kryta dachówką ceramiczną w kolorze cegły. Architektonicznie zawiązuje do budynku pałacu. Zaobserwować można analogiczne szkarpy i wieżyczki

w narożach. Wolnostojąca wieżyczka usytuowana po przeciwnej stronie wjazdu tworząc tym samym konstrukcję wsporczą bramy. Obecna brama jest wtórna. Okna elewacji zachodniej i północnej ostrołukowe o rozglifionych ościeżach. Detal architektoniczny w postaci gzymsów i profili ciągnionych odpowiada charakterowi detalu pałacu. Gzyms koronowy wieloskokowy lecz znacznie prostszy jak na pałacu.

Willa z lat międzywojennych (ok. 1922-24). Parterowa, częściowo podpiwniczona z poddaszem użytkowym. Murowana z cegły, tynkowana. Zbudowana na planie litery T. Budynek o cechach modernizmu dwudziestolecia międzywojennego, nawiązującego do tzw. Architektury dworkowej. Nakryty dachami czterospadowymi. Obecnie przekształcony poprzez ocieplenie ścian od zewnątrz styropianem, otynkowany klejem i pucem tynkarskim na siatce.

Park dworski posiada charakter krajobrazowo-romantyczny, o częściowo zatartej kompozycji przestrzennej. Po stronie wschodniej parku znajduje się dawny staw, a po płd-wsch. kopiec-mogiła. Park powstał z przekształcenia wcześniejszego założenia romantycznego (1730-93) w 2 poł. XIX wieku. Drzewostan to pochodzące głównie z tego okresu lipy, graby, robinie, dęby i jesiony.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Wiele czynników oddziałujących synergicznie przyczyniają się do niszczenia obiektów historycznych o wartości artystycznej i zabytkowej. Do najważniejszych z nich należą między innymi procesy chemiczne, fizyczne, mechaniczne oraz biologiczne.

Obiekty eksponowane na zewnątrz takie jak detal architektoniczny, sztukaterie, tynki a nawet kamienne elementy znajdują się pod wpływem oddziaływania środowiska agresywnego, bogatego w różnego rodzaju gazy, pyły, sadze i mikroorganizmy. Dlatego zmiany zachodzące w strukturze poszczególnych materiałów, z których wykonane zostały poszczególne obiekty oraz wystrój i wyposażenie nie tylko są naturalnym procesem starzenia się poszczególnych materiałów ale przede wszystkim znajdują się pod wpływem wymuszonych procesów np. fizyko-chemicznych, które prowadzą do korozji a nawet i degradacji tkanki zabytkowej.

Obowiązkiem właściciela zabytku jest ochrona przed czynnikami prowadzącymi do niszczenia obiektu. Najskuteczniej można to zrealizować poprzez stosowanie zabiegów profilaktycznych, które uniemożliwiają działanie procesów destrukcyjnych.

Niestety często właściciele zabytków reagują zbyt późno, w momencie kiedy obiekt uległ już takim procesom niszczącym, których powstrzymanie wymusza stosowanie metod droższych ale i bardziej agresywnych. Metody te ingerują w materię zabytku, tracąc bezpowrotnie jego wartość artystyczną i kulturową.

Radykalne zabiegi konserwatorskie, restauratorskie oraz w dużej mierze nieuzasadnione generalne remonty przyczyniają się do utraty tych wartości. W wyniku tych działań otrzymujemy mniej lub bardziej udaną kopię zabytku, który nie ma nic w wspólnego z reliktem przeszłości.

Założenie pałacowo - parkowe w Wojniczu nosi ślady wieloletnich zaniedbań. Stan zachowania poszczególnych obiektów jest zróżnicowany i wymaga odrębnego opisu.

PAŁAC

Stan zachowania pałacu jest bardzo zły. Z uwagi na liczne ubytki pokrycia ceramicznego dachu oraz niesprawnej instalacji odprowadzająca wodę opadową obiekt posiada ogromne zniszczenia nie tylko widoczne na zewnątrz ale i wewnątrz. Zniszczenia sięgają od piwnic przez wszystkie kondygnacje po dach. Obszerne zawilgocenie obiektu doprowadziło do zniszczeń tynków wewnątrz pałacu oraz stropów, parkietów, stolarki drzwiowej oraz okiennej. Elewacje w strefie przyziemia oraz w okolicach rynien i rur spustowych posiadają zniszczenia strukturalne tynku sięgające do cegły, duże ubytki tynku oraz znaczne jego zasolenie spowodowane jest podciąganiem kapilarnym wody w strefie odbryzgowej oraz poprzez nieszczelną instalację rynien i rur spustowych. Oryginalne tynki gładkie dwuwarstwowe, prawdopodobnie o spoiwie wapiennym wtórnie pokryte tynkiem cementowym tzw. barankiem oraz kilkakrotnie przemalowane, mocno zwietrzałe, skorodowane i zasolone o znacznych obszarach odspojenia zwłaszcza na elewacji frontowej. Dolne partie elewacji noszą ślady silnego i długotrwałego zawilgocenia oraz związanego z nim destrukcyjnego działania soli. Wraz z wilgocią w murze oraz poprzez wtórne tynki cementowe pojawiły się sole rozpuszczalne w wodzie, które w procesie migracji do powierzchni i krystalizacji rozsadzają duże połacie powierzchni tynkowanych ścian. Kamienny cokół wtórnie otynkowany tynkiem cementowym, silnie skorodowany, zasolony, zwietrzały. Obróbka kamieniarska w postaci groszkowania słabo czytelna. Dekoracja sztukatorska wykonana w postaci gzymsów (grzebieniasty), profili ciągnionych oraz mineralnych odlewów sztukatorskich bardzo zniszczona o licznych ubytkach sięgających lica ściany. Ubytki licznych opasek i profili ciągnionych wokół okien oraz dekoracji sztukatorskiej parapetów.

Drzwi frontowe dwuskrzydłowe z nadświetlem o kształcie oślego grzebietu. Drzwi i ościeżnice wykonano z drewna iglastego, w konstrukcji ramowo-płycinowej. Pierwotnie kryte farbą w kolorze brązowym, obecnie kilkakrotnie przemalowane. Drewno lokalnie zainfekowane sinizną oraz zawilgocone w dolnych partiach. Nie zaobserwowano oznak żerowania drewnojadów. Powierzchnia malarska spłowiała z licznymi ubytkami warstwy

lakierniczej, przetarcia odpryski itp. Elementy metalowe okucia, zawiasy, uchwyty antaby itp. z licznymi ogniskami korozji, duże ubytki powłoki malarskiej. Drzwi wewnętrzne o zróżnicowanym charakterze w hallu wysokie dwuskrzydłowe, w pomieszczeniach dwu i jednoskrzydłowe o konstrukcji ramowo płycinowej. W obiekcie znajdują się również wtórne drzwi wykonane z płyty stolarskiej o nikłych wartościach artystycznych. Stolarka drzwiowa w sieni oraz w pomieszczeniach pałacu wykazują podobny stopień zniszczenia. Drzwi oraz ościeżnice noszą ślady użytkowania takie jak obicia, odprysnięcia farby, wytarcia powierzchni lakierniczej. Wszystkie drzwi noszą ślady wieloletniego użytkowania oraz wtórnych powłok malarskich. Pierwotnie w kolorze starej bieli.

W hallu pałacu znajdują się drewniane jednobiegowe schody. Schody prowadzą z parteru na piętro, usytuowane są wokół tokańskiej kolumny, Na schodach oraz na pięttrze balustrada z tralek również wykonana z drewna. Podest piętra zlokalizowana po obwodzie klatki wsparty na drewnianych konsolach. Całość bardzo zniszczona, zawilgocona o licznych ubytkach tralek.

W pałacu nie zachowały się oryginalne posadzki, obecne na parterze w sieni, hallu oraz w korytarzach na pięttrze i pomieszczeniach sanitarnych posadzki lastryko są wtórne i pochodzą z czasów remontu obiektu do funkcji szkolnej. Posadzki bez wartości artystycznej oraz historycznej. Parkiety w pomieszczeniach oraz na spoczniku klatki schodowej o układzie jodełkowym o zróżnicowanych wielkościach klepki. Biorąc pod uwagę późniejsze modernizację obiektu, ścianki działowe oraz liczne remonty za najstarszy należy uznać parkiet na spoczniku klatki schodowej. Stan zachowania parkietów jest bardzo zły, drewno jest zagrzybione i mocno skorodowane na wskutek długotrwałego i stałego zawilgocenia.

Posadzka w ganku wschodnim dekorowana płytkami mineralnymi jest wtórna i pochodzi z czasów kiedy ganek zamurowano tworząc zamknięte pomieszczenia.

BUDYNEK BRAMY KORDEGARDA I OGRODZENIE

Budynek bramy, kordegarda zw. Adamsówką podobnie jak pałac wymaga podjęcia pilnych działań konserwatorskich. Obszerne zawilgocenie obiektu doprowadziło do zniszczeń tynków elewacyjnych obiektu. Elewacje w strefie przyziemia oraz w okolicach rynien i rur spustowych posiadają zniszczenia strukturalne tynku sięgające do cegły, duże ubytki tynku oraz znaczne jego zasolenie spowodowane jest podciąganiem kapilarnym wody w strefie odbryzgowej oraz poprzez niesprawną instalację rynien i rur spustowych. Oryginalne tynki gładkie dwuwarstwowe, prawdopodobnie o spoiwie wapiennym wtórnie pokryte tynkiem cementowym tzw. barankiem oraz kilkakrotnie przemalowane, mocno zwietrzałe, skorodowane i zasolone o znacznych obszarach odspojenia zwłaszcza na elewacji frontowej. Stolarka drzwiowa i okienna mocno zniszczona. Metalowa brama jest wtórna nie posiada cech stylowych nawiązujących do oryginalnego przesła jakie są w ogrodzeniu.

WILLA

Stan zachowania Willi jest zadawalający, jednakże budynek został wtórnie oklejony styropianem oraz przyozdobiony styropianowym detalem architektonicznym. Podczas tego remontu wymieniono również stolarkę sienną i drzwiową na PCV. Badania odkrywkowe wykazały, że pod okładziną styropianową znajdują się oryginalne wyprawy tynkarskie, jednakże i one zostały wtórnie przykryte tynkiem cementowym, tzw. barankiem. Podobnie cokol obiektu wtórnie otynkowany zaprawą cementową.

BADANIA KONSERWATORSKIE

CEL I ZAKRES BADAŃ

Badania konserwatorskie miały za zadanie rozpoznać budowę technologiczną oraz ustalić pierwotną kolorystykę poszczególnych elementów. Badania wykonano na elewacji pałacu oraz budynku bramy Kordegardy i willi. Wykonano również badania stratygraficzne w pałacu na tynkach oraz na stolarce drzwiowej i okiennej². Lokalizację sond wytypowano na podstawie częstotliwości występowania dekoracji w poszczególnych partiach ścian i sklepień w analogicznych obiektach i obserwacji powierzchni w świetle bocznym (możliwe dostrzeżenie zarysu np. uzupełnień). W związku z tym wykonano odkrywki pasowe w centralnej partii stropów, ościeżach okien, na gzymsach, fasetach i w partii ścian tuż nad posadzką.

PPRZEBIEG BADAŃ – WNEȚRZE PAŁACU

Prace badawcze polegały na obserwacji i interpretacji naturalnych odkrywek oraz na wykonaniu sond oraz odkrywek schodkowych na poszczególnych elementach. Odkrywki wykonano mechanicznie przy użyciu skalpela. Nie pobrano próbek do badań laboratoryjnych. Wykonano analizę opisową oraz dokumentację fotograficzną.

Ogólna obserwacja sond odkrywkowych pozwala z dużym prawdopodobieństwem określić warstwę pierwotną – związaną z powstaniem obiektu w 1876 r. To najczęściej szaroniebieskie (lub brązowe) monochromie na wytrzymałej zaprawie, najpewniej wapienno-piaskowej (w odkrywkach to warstwa pokryta nasiekami), w części pomieszczeń zdobione prostym, geometrycznym ornamentem pod sufitem, a czasem ciemniejszym pasem

---

2 Szczegółowa dokumentacja z badań w odrębnym opracowaniu sporządzonym przez Agnieszkę Opalińską. *Dokumentacja Badań Odkrywkowych wnętrza pałacu Dąbskich w Wojniczu*. Badania wykonały: Agnieszka Opalińska oraz Małgorzata Zelek.

prowadzonym wzdłuż krawędzi posadzki zdobionym cieńszym ozdobnym paskiem. Bardziej zdobną częścią obiektu były sień z hallem i klatka schodowa. W obrębie hallu odnaleziono podobny geometryczny ornament przy suficie

Klatka schodowa zdobiona była ornamentami w kolorze ultramaryny. Najprawdopodobniej były to proste bordiury (z ornamentami w narożach na sklepieniu).

Największy remont związany jest najprawdopodobniej z założeniem szkoły rolniczej w obiekcie. Wtedy najprawdopodobniej wykonano stropy na podsiębitce.

Kolejne dwie warstwy historyczne występujące w ograniczonym stopniu w części sal to słabo zachowane, pudrujące się i osypujące warstwy klejowe monochromii z dekoracyjnym paskiem wzdłuż lub poniżej krawędzi sufitu (najczęściej czerwony). Późniejsze są również czerwone dekoracje filarów w sieni.

Dalsze nawarstwienia to warstwy zapraw i monochromie z 2 poł. XX w.

BUDOWA TECHNOLOGICZNA – STRATYGRAFIA OBIEKTÓW

PAŁAC WNEŹRZE

PAŁAC ŚCIANY I STROPY WEWNĄTRZ			
Warstwy technologiczne	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Opis warstwy
1	IV	XX w.	Współczesne monochromie
2	III	II poł. XX w.	Warstwa malarska/ew. Dekoracja pasek zielony
3	II	I poł. XX w.	Warstwa malarska/ dekoracja – pasek czerwony
4			Tynk cementowo-wapienny
5	I	1874-76	Trzcina i tynk wapienny \białe powłoki malarskie
6			Deskowanie stropu z podsiębitką
7			Warstwa malarska (niebiesko-szara/beżowa/dekoracja)
8			Tynk wapienno -piaskowy
9			Wątek ceglany

Opis warstw:

Budowa technologiczna ścian oraz stropów pomieszczeń w pałacu składa się z 9 warstw technologicznych powstałych w IV fazach chronologicznych.

I faza chronologiczna składa się z 5 warstw technologicznych powstałych prawdopodobnie w latach 1874-76 i stanowią je: warstwa technologiczna nr (9) to wymurowanie pałacu z cegły

na zaprawie wapienno-piaskowej. Kolejna warstwa to tynk wapienno-piaskowy (8). Następna warstwa technologiczna to warstwy malarskie najczęściej w kolorze niebiesko-szarym oraz brązowym w formie paska. Stropy obite są deskowaniem (6), do którego przymocowano trzcinę z tynkiem wapiennym z białą powłoką malarską (5).

II faza chronologiczna obejmuje okres kiedy budynek wtórnie remontowano. Okres ten datowany jest na I poł. XX wieku. Faza ta obejmuje dwie warstwy technologicznych, z których pierwszą stanowią wyprawy tynkarskie (4) a następna to warstwa malarska, w której wyróżnić można czerwony pasek.

III faza chronologiczna datowana na @ poł. XX wieku składa się z jednej warstwy technologicznej, którą stanowią wtórne powłoki malarskie z charakterystycznym zielonym paskiem.

IV faza chronologiczna to okres adaptacji wnętrza pałacu do funkcji szkolnej, budynek wówczas przeszedł remont polegający nie tylko na przemalowaniu ścian czy obłożeniu ich drewnianą boazerią. Wówczas wykonano posadzki lastrykowe oraz postawiono liczne ścianki działowe z wtórna stolarką drzwiową.

BUDOWA TECHNOLOGICZNA – STRATYGRAFIA OBIEKTÓW

PAŁAC ELEWACJE

PAŁAC ELEWACJA			
warstwy technologiczne	warstwy chronologiczne	datowanie	Określenie warstwy
1	II	XX w.	Warstwa przemalowania
2			Warstwa malarska
3			Tynk cementowy tzw baranek
4	I	1874-76	Warstwa malarska
5			Detal architektoniczny/cegła zaprawy mineralne
6			Tynk wierzchni-wapienny
7			Tynk podkładowy-wapienny
8			Obrzutka wapienna
9			wątek ceglany/zaprawa murarska
10			kamień/cegła/zaprawa murarska

Opis warstw:

Elewacja pałacu zbudowana jest 10 warstw technologicznych powstałych w II fazach chronologicznych.

I faza chronologiczna – (10) budynek wykonany na kamiennych fundamentach, które od frontu wystawiono ponad poziom gruntu tworząc kamienny cokół. Piwnice obiektu wykonano z cegły i lokalnie kamienia na zaprawie wapiennej (9). Kolejne warstwy (8.7.6) stanowią trójwarstwowe wyprawy tynkarskie wykonane z tynków wapienno-piaskowych zatartych na gładko. Warstwa(5) to detal architektoniczny wykonany z zaprawy mineralnej w technologii dwuwarstwowych profili ciągnionych, niekiedy barwionych w masie imitując kamień, oraz ceglany nad oknami, krenelaż oraz konsole pod gzymsem. Warstwa (4) to warstwa malarska w kolorze jasnego ugru.

II faza chronologiczna obejmuje okres kiedy budynek wtórnie remontowano. Okres ten datowany jest na 2 poł. XX wieku. Faza ta obejmuje około trzy warstw technologicznych, z których kolejne warstwy to tynk cementowo wapienny zw. Barankiem (3), kolejna to warstwa malarska w kolorze ciemnego ugru (2) oraz lokalne wtórne przemalowania elewacji (1).

BUDOWA TECHNOLOGICZNA – STRATYGRAFIA OBIEKTÓW

KORDEGARDA ELEWACJA

KORDEGARDA ELEWACJE			
warstwy technologiczne	warstwy chronologiczne	datowanie	Określenie warstwy
1	II	XX w.	Warstwa przemalowania
2			Warstwa malarska
3			Tynk cementowy tzw baranek
4	I	1874-76	Warstwa malarska
5			Detal architektoniczny/cegła zaprawy mineralne
6			Tynk wierzchni-wapienny
7			Tynk podkładowy-wapienny
8			Obrzutka wapienna
9			wątek ceglany/zaprawa murarska
10			kamień/cegła/zaprawa murarska

Opis warstw:

Elewacja budynku bramy kordegarda zbudowana jest 10 warstw technologicznych powstałych w II fazach chronologicznych.

I faza chronologiczna – (10) budynek kordegardy wymurowano na kamiennych fundamentach.(9) ściany obiektu ceglane o zaprawie wapiennej. Kolejne warstwy (8.7.6)

stanowią trójwarstwowe wyprawy tynkarskie wykonane z tynków wapienno-piaskowych zatartych na gładko. Warstwa(5) to detal architektoniczny wykonany z zaprawy mineralnej w technologii dwuwarstwowych profili ciągnionych. Warstwa (4) to warstwa malarska w kolorze jasnego ugru.

II faza chronologiczna obejmuje okres kiedy budynek wtórnie remontowano. Okres ten datowany jest na 2 poł. XX wieku. Faza ta obejmuje około trzy warstw technologicznych, z których kolejne warstwy to tynk cementowo wapienny zw. Barankiem (3), kolejna to warstwa malarska w kolorze ciemnego ugru (2) oraz lokalne wtórne przemalowania elewacji (1).

BUDOWA TECHNOLOGICZNA – STRATYGRAFIA OBIEKTÓW

WILLA ELEWACJE

WILLA ELEWACJE			
warstwy technologiczne	warstwy chronologiczne	datowanie	Określenie warstwy
1	III	XX w	Warstwa malarska
2			Gładź szpachlowa/gipsowa
3			Klej i siatka polipropylenowa
4			Styropian/ ściany i detal architektoniczny
5	II	1 poł. XX	Warstwa malarska
6			Tynk cementowy tzw baranek
7	I	lata międzywojenne	Warstwa malarska
8			Tynk wierzchni-wapienny
9			Tynk podkładowy-wapienny
10			Obrzutka wapienna
11			wątek ceglany/zaprawa murarska
12			Kamień /beton

Elewacja willi zbudowana jest 12 warstw technologicznych powstałych w III fazach chronologicznych.

I faza chronologiczna – (12) budynek wykonany na kamiennych fundamentach lub betonowych fundamentach, które wystawiono ponad poziom gruntu tworząc betonowy cokół opracowany fakturą imitującą groszkowany kamień. Piwnice obiektu wykonano z cegły na zaprawie cementowo- wapiennej. Kolejną warstwę stanowi cegła, którą użyto do

wymurowania obiektu.(11). Warstwy następne (10.9.i 8) stanowią trójwarstwowe wyprawy tynkarskie wykonane z tynków cementowo-wapiennych zatartych na gładko. Warstwa (7) to warstw malarska w kolorze szarym.

II faza chronologiczna obejmuje okres kiedy budynek wtórnie remontowano. Okres ten datowany jest na 2 poł. XX wieku. Faza ta obejmuje około dwie warstw technologicznych, z których kolejne warstwy to tynk cementowo wapienny zw. Barankiem (6), kolejna to warstwa malarska w kolorze ciemnego ugru (5).

III faza chronologiczna składa się z czterech warstw technologicznych i obejmuje okres kiedy budynek przeszedł termomodernizację. (4) warstwa to styropianowa okładzina elewacyjna oraz styropianowy detali architektoniczny w postaci gzymsów i profili pod oknami. Kolejna warstwę (3) stanowi klej i siatka elewacyjna. Następna to warstwa wyrównawcza w postaci gładzi gipsowej (2). Kolejna warstwa (1) to powłoka malarska w kolorze żółtym.

DOKUMENTACJ FOTOGRAFICZNA

ODKRYWKI NA ELEWACJACH

PAŁACU, KORDEGARDY ORAZ WILLI

Fot. nr. 1. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 2 i 3. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 3 i 4. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 5 i 6. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 7 i 8. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 9 i 10. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja frontowa pałacu.

Fot. nr. 11 i 12. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja wschodnia pałacu.

Fot. nr. 13 i 14. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja kordegardy.

Fot. nr. 15 i 16. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja willi.

Fot. nr. 17. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja willi.

Fot. nr. 18. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja willi.

Fot. nr. 19 i 20. Zespół Pałacowo-Parkowy w Wojniczu. Badania konserwatorskie - odkrywki stratygraficzne. Elewacja willi.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

A. Wnioski i założenia konserwatorski

Przeprowadzane badania literatury, dokumentów archiwalnych, rozpoznanie budowy technologicznej poszczególnych obiektów oraz ich stanu zachowania pozwoliły na opracowanie szczegółowego Programu Prac Konserwatorskich.

Prace konserwatorskie polegać powinny na zachowaniu i ochronie historycznej formy założenia pałacowo-parkowego w Wojniczu. Z uwzględnieniem cech stylistycznych i historycznych poszczególnych obiektów.

Celem konserwacji powinno stać się po pierwsze przeprowadzenie zabiegów służących zachowaniu i ochronie substancji zabytkowej, należy precyzyjnie dostosować materiały i metody prac konserwatorskich w celu powstrzymania procesów destrukcyjnych.

Celem równorzędnym jest przywrócenie pierwotnej estetyki obiektom z uwzględnieniem materiałów z jakich zostały wykonane.

Szczególną uwagę należy zwrócić na rekonstrukcję polichromii w hallu na piętrze oraz aranżację kompozycyjną ścian. Wszelkie propozycje aranżacji wnętrz powinny uwzględniać historyczne cechy stylistyczne i technologiczne pałacu i powinny być nim podporządkowane.

PAŁAC – KONSERWACJA TECHNICZNA I ESTETYCZNA

Rewitalizacja pałacu obejmuje pełną konserwację i restaurację obiektu, jego bryły zewnętrznej oraz wnętrza. W pierwszej kolejności należy wykonać właściwe odprowadzenie wody poprzez sprawny system rynien i rur spustowych. Obróbki blacharskie oraz instalację odprowadzania wody wykonać z miedzi. Kolejny etap prac to zabezpieczenie obiektu przed wodą podciąganą kapilarnie. W tym celu zaleca się wykonanie systemu rur drenarskich oraz studzienek zbierających wodę opadową od strony zachodniej pałacu, rozmieszczonych powyżej pałacu.

Następnie projektuje się na podstawie przeprowadzonych badań wilgotności i zasolenia ścian fundamentowych izolację pionową oraz poziomą w technologii firmy Remmers w systemie MB 2k oraz Kiesol C.

Z uwagi na wtórne powłoki cementowe tzw *baranek* pokrywające tynki elewacji, cokół a nawet i detal architektoniczny oraz na silnie skorodowane, zasolone i zwietrzałe tynki oryginalne proponuje się tynki w całości usunąć, ceglaną ścianę poddać konserwacji fungistatycznej i wzmacniającej oraz nałożyć nowe tynki w tym tynki renowacyjne. Tynki powinny posiadać certyfikat WTA, powinny być trój warstwowe: obrzutka, tynk podkładowy oraz tynk cienkowarstwowy.

Detal architektoniczny należy oczyścić z wtórnych powłok mineralnych, zachować i poddać konserwacji, niektóre dekoracje sztukatorskie wzmocnić poprzez zastosowanie dodatkowych kotew i dybli z drutów nierdzewnych osadzonych na wapnie hydraulicznym oraz żywicy epoksydowej. Brakujące elementy zrekonstruować w technologii sztukatorskich odlewów oraz w technologii profili ciągnionych, które charakteryzują się dwuwarstwową technologią. Pierwsza warstwa to rdzeń a druga to zaprawa cienkowarstwowa wyrównawcza.

Badania odkrywkowe wykazały, że cokół od frontu prawdopodobnie wykonany jest z ciosów kamienia obrabianego kamieniarsko, w związku z tym należy usunąć wtórne warstwy tynkarskie i cementowe z cokołu, kamień poddać konserwacji i eksponować. Cokół na pozostałych elewacjach powinien być otynkowany tynkiem renowacyjnym po uprzednio wykonanej izolacji pionowej szlamami mineralnymi.

Wszystkie wtórne elementy betonowe takie jak, schody frontowe, schody do piwnicy, opaski betonowe przy szkarpach wieżowych, podporach balkonów itp. Należy skuć i usunąć. Schody frontowe prawdopodobnie wykonane są z kamienia należy przeprowadzić pełną konserwację techniczną i estetyczną. Ganek od strony wschodniej został wtórnie zabudowany należy przywrócić pierwotny jego charakter. Należy usunąć zamurowania oraz wtórne płytki cementowe z posadzki. Posadzki ganków oraz balkonów obłożyć płytami z piaskowca.

Na elewacjach znajdują się trzy zegary słoneczne. Pod zegarem na ścianie południowej znajdował się aforyzm (dziś zatarty) pióra Kazimierza Brodzińskiego:

„Chociaż nie skończysz ciągle rób,
Ciebie – nie dzieło – porwie grób.
Choć tu dla czynu krótko nas,
Czas wszystko skończy, bo ma czas.”

Należy zachować zegar na ścianie południowej, przed przystąpieniem do prac po rozstawieniu rusztowań należy wykonać badania stratygraficzne w celu ustalenia czy pod warstwą przemalowania zachowała się wspomniana maksyma. Przed pałacem znajduje się stolik z zegarem słonecznym i dane geograficzne dla określenia położenia Wojnicza. Należy również poddać go konserwacji analogicznie jak kamienne elementy.

Wszystkie drzwi o konstrukcji ramowo płycinowej znajdujące się wewnątrz pałacu ale i wyjściowe od strony frontowej, wschodniej i południowej należy zachować i poddać konserwacji. Stolarka okienna do odtworzenia według oryginalnych cech konstrukcyjnych i zdobniczych. Dopuszczalne jest użycie szyb zespolonych.

Wszystkie drzwi zewnętrzne pałacu oraz w sieni powinny być w kolorze brązowym. Stolarka drzwiowa w hallu na parterze od strony hallu w kolorze brązowym, natomiast od strony pomieszczeń w kolorze starej bieli. Stolarka drzwiowa na piętrze w kolorze starej bieli.

Należy poddać konserwacji i rekonstrukcji więźbę dachową, zaleca się zachować jak najwięcej oryginalnych elementów konstrukcji oraz deskowania. Należy przeprowadzić zabieg biobójczy oraz fungistatyczny porażonych elementów. Osłabione elementy konstrukcji wzmocnić preparatem poliuretanowym, całość zabezpieczyć przed ogniem. Dopuszczalne jest ocieplenie stropu poprzez zamontowanie między legarami wełny mineralnej przymocowanej na sznurkach. Deskowanie powały wymienić.

Stropy w pałacu częściowo wykonane na drewnianym deskowaniu, w którym na podsiębitkę wykonaną z trzciny narzucono tynk wapienny. Badania odkrywkowe nie wykazały znaczących warstw malarskich na stropach oraz fasetach dlatego z uwagi na ogromne zniszczenia biologiczne oraz mechaniczne zaleca się wymianę wszystkich elementów stropu z wyjątkiem legarów i murlat. Dopuszczalne jest zamontowanie ogniochronnych płyt gipsowo-kartonowych.

Wszystkie posadzki wykonane z lastryko należy usunąć a w ich miejsce zastosować płytki cementowe, charakter płytek dostosować do stylistyki wnętrza obiektu. Należy zwrócić uwagę aby płytki posiadały historyczny wzór z epoki. Betonowe podesty balkonów poddać konserwacji przy użyciu zapraw do renowacji betonu. Obłożyć piaskowcem.

Drewniane schody, balustrady, pochwyt oraz konsole wspierające balkony należy zachować i poddać konserwacji technicznej i estetycznej, dopuszcza się wymianę desekowania podestów balkonowych oraz parkietu. Technika i technologia wzmocnienia balkonu opisana w projekcie architektonicznym.

Badania stratygraficzne tynków w obiekcie nie wykazały cennych i znaczących polichromii, jednakże na uwagę zasługują najstarsze warstwy, które szczątkowo zachowały się w hallu na piętrze. Są to monochromatyczne dekoracje linearne w kolorze ultramaryny. Tynki w tym obszarze są mocno zwietrzałe i skorodowane, zaleca się zachować jak najwięcej wypraw tynkarskich z dekoracją malarską na ścianach oraz stropie hallu. Należy zrekonstruować dekoracje malarską w oparciu o zachowane fragmenty linearne oraz ornamentalne na ścianach i sklepieniu.

Tynki w pozostałych pomieszczeniach również zachować. Należy usunąć nawarstwienia olejne tzw. lamperię. Oraz tynki mocno zdegradowane, zwietrzałe i zagrzybione. Tynki wzmocnić, preparatem krzemoorganicznym, i wyrównać cienkowarstwową zaprawą mineralną o spoiwie wapiennym lub trasowym. Zabrania się równania ścian gipsem, gładzią szpachlową itp.

Ściany i sklepienia piwnic poddać pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. Dopuszczalne jest wykonanie przebicia do sąsiednich piwnic, które podczas remontu zostały zasypane i zamurowane.

KORDEGARDA – KONSERWACJA TECHNICZNA I ESTETYCZNA

Budynek bramy kordegarda zw. Adamsówką oraz ogrodzenie od zachodu należy poddać konserwacji i restauracji analogicznie jak pałac. Oba budynki powstały w podobnym czasie i charakteryzuje je zbliżona budowa technologiczna i stylistyczna.

W pierwszej kolejności należy wymienić system odprowadzania wody opadowej, rynny i rury spustowe obecnie nie spełniają swojej funkcji. Obróbki blacharskie wykonać z miedzi. Należy dokonać przeglądu studzienek kanalizacyjnych aby usprawnić odprowadzanie wody. Zalecane jest wykonanie izolacji poziomej oraz pionowej.

Podczas remontu należy rozważyć wkucie i zatynkowanie instalacji gazowej.

Badania stratygraficzne potwierdziły jednolity charakter technologiczny i stylistyczny jaki zaobserwować można w pałacu. Z uwagi na duże zawilgocenie ścian obiektu, zaleca się usunąć osłabione, skorodowane wyprawy tynkarskie. Tynki zrekonstruować w technologii tynków renowacyjnych WTA.

Detal architektoniczny należy zachować i poddać konserwacji. Oczyszczyć z wtórnych powłok mineralnych, niektóre dekoracje sztukatorskie wzmocnić poprzez zastosowanie dodatkowych kotew i dybli z drutów nierdzewnych osadzonych na wapnie hydraulicznym oraz żywicy epoksydowej. Brakujące elementy zrekonstruować w technologii sztukatorskich odlewów oraz w technologii profili ciągnionych, które charakteryzują się dwuwarstwową technologią. Pierwsza warstwa to rdzeń a druga to zaprawa cienkowarstwowa wyrównawcza.

Należy poddać konserwacji więźbę dachową, zaleca się zachować jak najwięcej oryginalnych elementów konstrukcji oraz deskowania. Należy przeprowadzić zabieg biobójczy oraz fungistatyczny porażonych elementów. Osłabione elementy konstrukcji wzmocnić preparatem poliuretanowym, całość zabezpieczyć przed ogniem. Dach pokryć nową dachówką ceramiczną analogicznie jak na pałacu.

Drzwi wejściowe bardzo zniszczone, należy je zrekonstruować według oryginalnych, w konstrukcji ramowo płycinowej. Stolarka okienna do odtworzenia według oryginalnych cech konstrukcyjnych i zdobniczych. Dopuszczalne jest użycie szyb zespolonych.

Metalowe elementy ogrodzenia oczyścić z powłok malarskich, zrekonstruować ubytki oraz skrzydła bramy głównej. Pomalować dwukrotnie farbą poliwinylową. Bramę zrekonstruować według rysunku projektowego, który powinien posiadać cechy stylistyczne analogiczne jak w przęsłach ogrodzenia. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie architektonicznym. Brakujące ogrodzenie zrekonstruować na wzór istniejącego.

WILLA – KONSERWACJA TECHNICZNA I ESTETYCZNA

Budynek willi pochodzi z lat międzywojennych i znacznie odbiega stylistycznie od pałacu. Badania odkrywkowe wykazały, że pierwotnie budynek tynkowany była tynkiem gładkim, nie posiadał dekoracji zdobniczych. Podczas kilku remontów utracił swoją pierwotną dekorację, jest wtórnie otynkowany tynkiem cementowym tzw. Barankiem oraz w kolejnych latach przeszedł termomodernizację, która polegała na wymianie stolarki drzwiowej i okiennej na PCV oraz obłożono wszystkie elewacje styropianem. Podczas tej modernizacji zamontowano wtórne uskokowe gzymsy styropianowe oraz profile pod oknami.

Zaleca się usunąć wtórne okładziny styropianowe, oraz tynk cementowy. Zachowany tynk poddać konserwacji. Podobnie styropianowy detal architektoniczny również należy usunąć. Badania odkrywkowe wykazały, że pod okładziną styropianową nie zachowały się gzymsy ani sztukaterie. Należy przypuszczać, że budynek pierwotnie posiadał profilowany gzyms koronujący.

B. Proponowane postępowanie konserwatorskie

Przedstawiona poniżej propozycje Programu Prac Konserwatorskich oparte zostały na przeprowadzonych badaniach budowy technologicznej oraz ocenie stanu zachowania poszczególnych obiektów: Pałac, Kordegarda i Willa.

PAŁAC - PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

PAŁAC

TYNKI ELEWACYJNE

1. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać dokumentację inwentaryzacyjno-pomiarową, rysunkową i fotograficzną detal architektoniczny.
2. Skucie zniszczonych, skorodowanych wypraw tynkarskich przy użyciu narzędzi ręcznych tak aby nie uszkodzić elementów sztukatorskich.
3. Miejsca gdzie tynk skuto do lica ceglanego powierzchnię ściany oczyścić z pyłu oraz wykuć spoinę na głębokość około 2 cm w celu stworzenia lepszej przyczepności wypraw tynkarskich. Cegłę zaimpregnować preparatem wzmacniającym Primer Hydro SF firmy Remmers lub równoważnym.
4. Ponownie oczyścić elewację oraz detal architektoniczny z luźnych nawarstwień.
5. Wykonać zabieg biobójczy w miejscach gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne, poprzez pokrycie powierzchni preparatem fungistycznym BFA firmy Remmers lub równoważnym.
6. Impregnacja wzmacniająca ścianę preparatem krzemoorganicznym KSE 300 firmy Remmers.
7. Położenie tynku renowacyjnego, szerokoporowatego w miejscach nadmiernego zawilgocenia na wszystkich elewacjach. Zastosować trójwarstwowe tynki renowacyjne WTA firmy Remmers lub równoważne do wysokości gzymsu kordonowego.

8. Rekonstrukcja pozostałych wypraw tynkarskich. Zastosować tynki wapienno-cementowe dwuwarstwowe zatarto na gładko. Wyprawa tynkarska zbrojona włóknem szklanym w celu eliminowania spękań powierzchniowych, które mogą nastąpić na granicach wypraw tynkarskich. Warstwę wierzchnią pokryć szlichtą mineralną o spoiwie z cementu romańskiego Fill RZ Historic firmy Remmers lub równoważną.
9. Wyprawy tynkarskie pokryć farbą silikonowo-wapienną Color LA Historic firmy Remmers lub równoważną.

PAŁAC

COKÓŁ

1. Pierwotnie cokół od frontu był kamienny, został wtórnie otynkowany, należy usunąć wtórne powłoki tynkarskie, kamień poddać konserwacji.
2. Oczyszczenie powierzchni kamienia z nawarstwień tynkarskich, cementowych malarskich i zabrudzeń za pomocą dobranych metod hydrodynamicznych lub strumieniowo-ściernych. Zachować szczególną uwagę w partiach gdzie detal kamieniarski jest osłabiony i narażony na wypłukanie spoiwa bądź dezintegrację.
3. Miejsca pokryte grubymi nawarstwieniami lub *falszywą patyną* doczyszczać chemicznie stosując 5 % roztwór kwasu fluorowodorowego, stosując w okładach celulozowych, lub nanoszony w postaci roztworu pędzlem, na zmoczony kamień. Roztwór po około 15 min obficie spłukać wodą. W razie potrzeby zabieg powtórzyć nie więcej niż trzy razy. Można użyć gotowej pasty Alcutex Fassadenreiniger Paste firmy Remmers.

Należy pamiętać, że po zabiegach chemicznych kamień należy odsolić!

Zastosować metodę wymuszonej migracji soli do rozszerzonego środowiska poprzez okłady z ligniny celulozowej przesączonej wodą zdemineralizowaną, ilość zabiegów odsolenia dostosować do stopnia zasolenia kamienia.

4. Usunięcie zwietrzałych partii kamienia i uzupełnienie poprzez flekowanie. Dopuszcza się wymianę zwietrzałych i zniszczonych płyt kamiennych zachowując rodzaj, wielkość, kolor oraz fakturę jak pierwotnie.
5. Przeprowadzić zabieg biobójczy w miejscach gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne, poprzez pokrycie powierzchni preparatem fungistycznym np: Impragnierung BFA firmy Remmers.
6. Podklejenie odspojonych partii poprzez iniekcję, oraz sklejenie spękań preparatem Viscacid Epoxi-Injektionsharz 100 firmy Remmers lub dyspersją wodną żywicy epoksydowej o nazwie Beckopox.
7. Elementy kamienne należy wzmocnić strukturalnie poprzez impregnację wzmacniającą środkiem hydrofilnym. Zaleca się użyć środek zawierający częściowo skondensowane estry kwasu ortokrzemowego np. KSE 300 firmy Remmers. Nasycanie kamienia wykonać poprzez nanoszenie preparatu za pomocą pędzla, pipety, strzykawki lub gruszki gumowej. Aby umożliwić prawidłowy przebieg wzmacniania strukturalnego powierzchni kamienia co za tym idzie prawidłowy przebieg kondensacji kwasu krzemowego w porach kamienia, nasycony obiekt zostanie zabezpieczony przed szybkim odparowaniem rozpuszczalnika , osłaniając i tworząc wokół nasyconego obiektu atmosferę o zwiększonej wilgotności. W tym celu elementy kamienne należy osłonić folią poliestrową i odczekać 3 tygodnie. Po wykonanym zabiegu należy sprawdzić skuteczność impregnacji i w razie potrzeb czynność powtórzyć.
8. Następnie należy wykonać zbrojenia konstrukcyjne pod większe rekonstruowane partie. W tym celu w miejscach większych ubytków oraz naprężeń mechanicznych wykonane zostanie zbrojenie w postaci tzw pajęczków i klamer z drutu nierdzewnego o różnej średnicy, który osadzony zostanie w kamieniu po wcześniejszym nawierceniu otworów o odpowiedniej średnicy. Do osadzenia zbrojenia w gniazdach należy zastosować żywicę epoksydową z utwardzaczem TECZA, modyfikowaną mączką tiksotropową w celu zmniejszenia jej lepkości, co pozwoli zachować czystość podczas wykonywania zabiegu.

9. Uzupełnienie ubytków kamienia masą ze sztucznego kamienia opartą na spoiwie cementowo-wapiennym z wypełniaczem w postaci kruszywa, mączki wapiennej i piasku kwarcowego odpowiedniej frakcji. Parametry fizyko mechaniczne masy zostaną precyzyjnie dostosowane do parametrów fizyko-mechanicznych uzupełnianego kamienia z uwzględnieniem warunków panujących przy obiekcie. Dla polepszenia przyczepności kitu do podłoża, proponuje się pokrycie powierzchni przełomu ubytków akrylowym środkiem adhezyjnym np: Haftfest. Do uzupełnienia ubytków kamienia można zastosować zaprawę mineralną fabrycznej produkcji przeznaczoną do uzupełnień piaskowców np: Restauriermortel firmy Remmers.

10. Spoiny pomiędzy kamieniami uzupełnić zaprawą mineralną składającą się z kruszywa, wapna oraz małej ilości cementu portlandzkiego lub zastosować gotową zaprawę do spoin np: Fugenmörtel firmy Remmers. Należy pamiętać, że fuga powinna posiadać większą nasiąkliwość i mniejszą wytrzymałość mechaniczną niż kamień.

11. Następnie elementy kamienne należy zabezpieczyć przed wnikaniem wody preparatem hydrofobizującym, w tym celu kamień pokrywamy kilkakrotnie pędzlem lub natryskowo preparatem hydrofobowym, jedna warstwa po drugiej, mokre w mokre. Zaleca się użycie preparatu firmy Remmesr o nazwie Funcosil SNL.

12. Elementy rekonstruowane należy scalić kolorystycznie do koloru otoczenia stosując pigmenty w proszku odporne na alkalia, jako spoiwo zastosować roztwór Paraloidu B-72 w toluenie. Można zastosować gotowe farby np: Historic Lasur w połączeniu z impregnatem hydrofobizującym Funcosil WS firmy Remmers.

13. Cokół na pozostałych elewacjach nie posiada kamienia w związku z tym należy podczas wykonywania izolacji pionowej ściany fundamentowej poddać go konserwacji. Zaleca się technologię izolacji szlamami mineralnymi firmy remmers, które powinny w strefie cokołowej zostać otynkowane tynkiem renowacyjnym.

PAŁAC

DETAL ARCHITEKTONICZNY I SZTUKATERIE ELEWACYJNE

1. Usunąć powłoki tynkarskie tzw, baranek oraz malarskie, mechanicznie poprzez mikropiaskowanie lub posługując się nożami, skalpelami itp.
2. Wzmocnić osłabione partie gzymsów profili ciągnionych i sztukaterii preparatem krzemoorganicznym np. KSE 300 firmy Remmers,
3. Elementy metalowe, zbrojenia sztukaterii itp. odczyścić z produktów korozji mechanicznie i chemicznie oraz zabezpieczyć farbą antykorozyjną.
4. Pęknięcia i rozwarstwienia sztukaterii oraz detalu architektonicznego skleić wodoroztważalną żywicą epoksydową np. Becopox lub równoważną, ubytki uzupełnić zaprawą Feinspachtel RZ firmy Remmers po uprzednim gruntowaniu zaczynem wody z polimerem akrylowym.
5. Odtworzyć i wyrównać powierzchnię profili ciągnionych i sztukaterii w systemie dwuwarstwowych tynków mineralnych np. W technologii firmy Remmers: tynk ciągniony rdzeń wykonać z zaprawy Stucco GZ firmy Remmersi tynk ciągniony nawierzchniowy z zaprawy Stucco FZ firmy Remmers
6. Pokryć kolorystycznie farbą krzemoorganiczna zgodnie z projektem kolorystycznym.

PAŁAC

BETONOWE PODESTY BALKONÓW I METALOWE BALUSTRADY

Ekspertyza konstrukcyjna wykazała, że podest od strony wschodniej wymaga wymiany. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie architektonicznym. Balkon od strony południowej poddać konserwacji:

1. Odczyścić powierzchnię balkonów z wtórnych powłok malarskich, kitów i zachłapań mechanicznie.
2. Wykonać warstwę szczeną w technologii Remmers np. Color Flex Fill.
3. Uzupełnić ubytki zaprawą fabryczną do uzupełniania betonu np: Betofix RM oraz Betofix Fill firmy Remmers
4. Od spodu balkony pokryć warstwą mineralną z zaprawy o spoiwie z cementu rromańskiego np. Feinspachtel RZ firmy Remmers lub równoważną.
5. Posadzkę balkonu pokryć kamiennymi płytami.
6. Barijerki metalowe zrekonstruować według projektu architektonicznego.
7. Pokryć farbą podkładową oraz dwukrotnie farbą strukturalną. Kolor ustalić komisyjnie w obecności przedstawiciela Urzędu Ochrony Zabytków w Tarnowie.

PAŁAC

TYNKI WEWNĄTRZ OBIEKTU- POLICHROMIA

Tynki wewnątrz obiektu noszą zróżnicowany stan zachowania wynikający z zawilgocenia obiektu oraz przekształceń. Badania stratygraficzne wykazały historyczne nawarstwienia tynkarskie z śladami oryginalnej polichromii oraz powłok malarskich z różnych okresów historycznych. Polichromia w hallu wykonana została na oryginalnych tynkach i zalecana jest jej konserwacja i rekonstrukcja. Pozostałe śładowe ilości polichromii w pozostałych pomieszczeniach pałacu należy udokumentować, zabezpieczyć i zatynkować.

1. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać dokumentację fotograficzną.
2. Poszerzenie zasięgu badań stratygraficznych w celu określenie zasięgu polichromii w hallu.

3. Przeprowadzenie oględzin tynków i warstw malarskich w celu opracowania szczegółowej mapy zniszczeń w formie dokumentacji rysunkowej.
4. W razie potrzeby pobranie próbek zapraw i warstw malarskich do badań analitycznych w celu doprecyzowania wiedzy o technologii wykonania polichromii.
5. Wykonanie zabiegu dezynfekcji preparatem biobójczym (np. Preventol).
6. Odsłonięcie malowideł w hallu z wtórnych powłok mineralnych i malarskich z zastosowaniem metod mechanicznych i mechanicznych
7. Doczyszczenie powierzchni malowideł i ich impregnacja.
8. Usunięcie wszelkich wadliwych wypełnień.
9. Wykonanie impregnacji tynków dyspersją wapna nanocząsteczkowego Nanorestore CTS oraz/lub wodą wapienną. Impregnat należy nanieść pędzlem lub rozpylać.
10. Wykonanie iniekcji podtynkowych odspojonych partii malowideł przy użyciu Ledanu TB1 oraz Ledanu TA1.
11. Usunięcie tynków ściany gdzie nie ma polichromii i wykonanie zabiegów odsalających. Rekonstrukcja tynków gładkich w systemie tynków renowacyjnych.
12. Rekonstrukcja polichromii w oparciu o zachowane fragmenty możliwa jest po zwołaniu komisji z przedstawicielem Urzędu Ochrony Zabytków i zatwierdzeniu dalszego postępowania konserwatorskiego dekoracji. Zalecana jest rekonstrukcja polichromii w kolorze ultramaryny charakteryzująca się linearnym podziałem ścian, oraz gurtów sklepiennych. W narożach pendentyw ornamenty roślinne.
13. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej (opisowej, fotograficznej, rysunkowej) według obowiązującego schematu rejestrującej polichromię.

PAŁAC

SCHODY FRONTOWE

1. Schody wykonane są z kamienia wtórnie pokryte betonem. Należy usunąć wtórne powłoki a schody poddać konserwacji.
2. Oczyszczenie powierzchni kamienia z nawarstwień mineralnych i zabrudzeń za pomocą dobranych metod hydrodynamicznych lub strumieniowości. Zachować szczególną uwagę w partiach gdzie detal kamieniarski jest osłabiony i narażony na wypłukanie spoiwa bądź dezintegrację.
3. Miejsca pokryte grubymi nawarstwieniami lub *falszywą patyną* doczyszczać chemicznie stosując 5 % roztwór kwasu fluorowodorowego, stosując w okładach celulozowych, lub nanoszony w postaci roztworu pędzlem, na zmoczony kamień. Roztwór po około 15 min obficie spłukać wodą. W razie potrzeby zabieg powtórzyć nie więcej niż trzy razy. Można użyć gotowej pasty Alcutex Fassadenreiniger Paste firmy Remmers.

Należy pamiętać, że po zabiegach chemicznych kamień należy odsolić!

Zastosować metodę wymuszonej migracji soli do rozszerzonego środowiska poprzez okłady z ligniny celulozowej przesączonej wodą zdemineralizowaną, ilość zabiegów odsolenia dostosować do stopnia zasolenia kamienia.

4. Usunięcie zwietrzałych partii kamienia i uzupełnienie poprzez flekowanie. Dopuszcza się wymianę zwietrzałych i zniszczonych płyt kamiennych stopni i podstopnic.
5. Przeprowadzić zabieg biobójczy w miejscach gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne, poprzez pokrycie powierzchni preparatem fungistycznym np: Impragnierung BFA firmy Remmers.

6. Podklejenie odspojonych partii poprzez iniekcję, oraz sklejenie spękań preparatem Viscacid Epoxi-Injektionsharz 100 firmy Remmers lub dyspersją wodną żywicy epoksydowej o nazwie Beckopox.
7. Schody należy wzmocnić strukturalnie poprzez impregnację wzmacniającą środkiem hydrofilnym. Zaleca się użyć środków zawierający częściowo skondensowane estry kwasu ortokrzemowego np. KSE 300 firmy Remmers.
8. Następnie należy wykonać zbrojenia konstrukcyjne pod większe rekonstruowane partie. W tym celu w miejscach większych ubytków oraz naprężeń mechanicznych wykonane zostanie zbrojenie w postaci tzw pajęczków i klamer z drutu nierdzewnego o różnej średnicy, który osadzony zostanie w kamieniu po wcześniejszym nawierceniu otworów o odpowiedniej średnicy. Do osadzenia zbrojenia w gniazdach należy zastosować żywicę epoksydową z utwardzaczem TECZA, modyfikowaną mączką tiksotropową w celu zmniejszenia jej lepkości, co pozwoli zachować czystość podczas wykonywania zabiegu.
9. Uzupełnienie ubytków kamienia masą ze sztucznego kamienia opartą na spoiwie cementowo-wapiennym z wypełniaczem w postaci kruszywa, mączki wapiennej i piasku kwarcowego odpowiedniej frakcji. Parametry fizyko mechaniczne masy zostaną precyzyjnie dostosowane do parametrów fizyko-mechanicznych uzupełnianego kamienia z uwzględnieniem warunków panujących przy obiekcie. Dla polepszenia przyczepności kitu do podłoża, proponuje się pokrycie powierzchni przełomu ubytków akrylowym środkiem adhezyjnym np: Haftfest. Do uzupełnienia ubytków kamienia można zastosować zaprawę mineralną fabrycznej produkcji przeznaczona do uzupełnień piaskowców np: Restauriermortel firmy Remmers.
10. Spoiny pomiędzy kamieniami uzupełnić zaprawą mineralną składającą się z kruszywa, wapna oraz małej ilości cementu portlandzkiego lub zastosować gotową zaprawę do spoin np: Fugenmörtel firmy Remmers. Należy pamiętać, że fuga powinna posiadać większą nasiąkliwość i mniejszą wytrzymałość mechaniczną niż kamień.
11. Następnie elementy kamienne należy zabezpieczyć przed wnikaniem wody preparatem hydrofobizującym, w tym celu kamień pokrywamy kilkakrotnie pędzlem

lub natryskowo preparatem hydrofobowym, jedna warstwa po drugiej, mokre w mokre. Zaleca się użycie preparatu firmy Remmesr o nazwie Funcosil SNL.

PAŁAC

SZTUKATERIE W OBIEKCIE

Kapitele z herbami, opaski profilowe na kolumnie tokańskiej oraz gzyms w korytarzu na piętrze.

1. Usunąć powłoki malarskie, mechanicznie poprzez mikropiaskowanie lub posługując się nożami, skalpelami itp. W szczególności lamperie olejne.
2. Wzmocnić osłabione partie wypraw tynkarskich i sztukaterii preparatem krzemoorganicznym np. KSE firmy Remmers,
3. Elementy metalowe, zbrojenia sztukaterii itp. odczyścić z produktów korozji mechanicznie i chemicznie oraz zabezpieczyć farbą antykorozyjną.
4. Pęknięcia i rozwarstwienia sztukaterii skleić wodoroztważalną żywicą epoksydową np. Becopox
5. Odtworzyć i wyrównać powierzchnię profili ciągnionych i sztukaterii w systemie dwuwarstwowych tynków mineralnych np. W technologii firmy Remmers: tynk ciągniony rdzeń wykonać z zaprawy Grobzugmortel i tynk ciągniony nawierzchniowy z zaprawy Feinzugmortel.
6. Powierzchnie tynków wyrównać cienkowarstwową zaprawą mineralną np. fineputz firmy Remmers.
7. Pomalować powierzchnie ścian i sztukaterii nakładając farbę dyfuzyjną w dwóch warstwach np.; LA Siliconharzfarbe lub Sanieputzfarbe firmy Remmers, kolory według projektu architektonicznego.

PAŁAC

IZOLACJA PIONOWA I POZIOMA

Izolację poziomą należy wykonać na ścianach fundamentowych, 15 cm powyżej ław fundamentowych w technologii jednorzędowej. Należy użyć kremu iniekcyjnego firmy Remmers. Ściany fundamentowe zaizolować szlamami mineralnymi.

1. Wykop do głębokości posadowienia
2. Usunięcie spoiny na głębokość 2cm.
3. Iniekcja pozioma według technologii firmy Remmers.
4. Następnie czyszczenie mechaniczne spoin i wątku ceglanego z pyłu
5. Spłukanie ściany urządzeniem hydrodynamicznym z preparatem biobójczym np; Adolit M Flushing.
6. Wzmocnienie ścian ceglanych preparatem krzemianującym np Kiesol firmy Remmers poprzez dwukrotne pokrycie metodą natryskową.
7. Wykonać izolację przeciwwilgociową pionową powierzchni ściany fundamentowej, szlamem mineralnym WP Sulfatex firmy Remmers, poprzez dwukrotne pomalowanie.
8. Wszystkie nierówności wyrównać zaprawą wyrównawczą WP DS firmy Remmers mokre w mokre również w dwóch warstwach.
9. Następnie nanieść na całą powierzchnię elastyczną polimerową masę uszczelniającą MB 2k firmy Remmers.

PAŁAC

DACH I ELEMENTY METALOWE

1. Poszycie dachu, obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe wymienić na nowe, miedziane. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie architektonicznym.
2. Konstrukcję dachu zabezpieczyć przed ogniem preparatem Brandschutz firmy Remmers lub równoważnym.
3. Konstrukcję dachu prewencyjnie zabezpieczyć przed porażeniem insektami preparatem anti-insekt firmy Remmers lub równoważnym.
4. Elementy metalowe balustrady, ankry itp. odczyścić mechanicznie z produktów korozji i zabezpieczyć powłoką antykorozyjną w dwóch warstwach w kolorze zatwierdzonym komisyjnie.
5. Dach pokryć nowa dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym. Szczegółowe informacje w projekcie architektonicznym.

PAŁAC

STOLARKA DRZWIOWA WEWNĄTRZ

Celem konserwacji powinno być przywrócenie pierwotnej estetyki drzwi oraz ościeżnic. Drewno zainfekowane sinizną odgrzybić i przeprowadzić zabieg dezynfekcji preparatem fungistatycznym. Drewno osłabione wzmocnić impregnatem wzmacniającym, prewencyjnie lokalnie zastosować środek biobójczy, zwalczający drewnojady. Zrekonstruować powłokę malarską zgodnie z pierwotną kolorystyką. Elementy metalowe oczyścić z powłok malarskich oraz produktów korozji.

Zastosować związki tanatowe w celu stabilizacji korozji, zabezpieczyć elementy metalowe farbą poliwinylowa w kolorze pierwotnym. Oryginalne zamki, szyldy, klamki itp, zachować i poddać konserwacji a wtórne lub brakujące elementy wymienić.

1. Inwentaryzacja rysunkowa, opisowa i fotograficzna
2. Demontaż skrzydeł oraz wtórnych szyb
3. Zmycie powłok lakierniczych chemicznie i mechanicznie tylko od strony mieszkań, stolarkę od strony sieni z fladrowaniem oczyścić i uzupełnić ubytki powłoki maalarskiej.
4. Dezynfekcja i dezynsekcja
5. Lokalna impregnacja wzmacniająca strukturę drewna preparatem poliuretanowym
6. Uzupełnienie ubytków drewna masą epoksydową SC 258 barwioną w masie na kolor drewna
7. Scalenie kolorystyczne
8. Dwukrotne nałożenie powłoki kryjącej w kolorze brązowym i starej bieli, zgodnie z projektem architektonicznym.
9. Konserwacja elementów metalowych, oczyszczenie i zabezpieczenie farbą antykorozyjną.
10. Wtórne klamki i szyldy należy wymienić na stylizowane w odcieniach patynowanego mosiądzu.

PAŁAC

STOLARKA OKIENNA

Okna należy zrekonstruować zachowując oryginalne cechy konstrukcyjne i stylistyczne. Dopuszcza się użycie szyb zespolonych. Stolarka w kolorze starej bieli. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie architektonicznym.

PAŁAC
KOMINEK

1. Prace konserwatorskie wykonać *in situ*
2. Oczyszczenie kafli przy użyciu wody z detergentem, przy wtórnych powłokach malarskich zastosować preparaty chemiczne do osuwania nawarstwień malarskich.
3. Doczyszczanie elementów metalowych i żeliwnych metodą parową następnie zabezpieczenie preparatem zawierającym taninę, która zwiąże produkty korozji, następnie powierzchnię zabezpieczyć środkiem akrylowym np. Paraloid B-44.
4. Ubytki w kaflach uzupełnić zaprawą akrylową lub żywica epoksydową sc 258.
5. Ewentualne ubytki szkliwa w kaflach uzupełnić żywicą poliestrową barwioną w masie pod kolor otoczenia.

PAŁAC
PIWNICE

1. Oczyszczenie powierzchni ceglanych i kamiennych ścian i sklepień, z nawarstwień i zabrudzeń za pomocą dobranych metod hydrodynamicznych lub strumieniowo-ściernych. Metodę czyszczenia kamienia należy dostosować do warunków panujących na obiekcie, należy wybierać metodę od najmniej inwazyjnej po bardziej agresywne.
2. Doczyszczanie chemiczne poprzez zastosowanie preparatów chemicznych opartych o związki kwasu fluorowodorowego lub związki amonu.
3. Należy wykonać zabieg dezynfekcji i dezynsekcji partii wątku, gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne. W tym celu należy powierzchnię pokryć preparatem fungistatycznym, glono i grzybobójczym np: Alkutex BFA Entferner firmy Remmers lub Algicid firmy Keim.
4. Usunięcie skorodowanych cegieł poprzez odkucie, usunięcie również wtórnych wstawek ceglanych. Usunięcie wtórnych spoin cementowych oraz szlicht i zaplamień.

5. Usunięcie wtórnych elementów metalowych, gwoździ, kołków drewnianych, starych instalacji itp.
6. Impregnacja wzmacniająca cegłę, należy pokryć mur preparatem KSE i odczekać 3 tygodnie aż proces wzmacniania zostanie zakończony.
7. Wykonanie uzupełnień wątku ceglanego i kamiennego, w miejscach dużych ubytków należy wstawić cegłę tzw. gotycką wielkością oraz kolorem odpowiadającą cegle oryginalnej oraz zachowując gotyckie wiązanie cegieł w murze. Mniejsze uzupełnienia należy wykonać zaprawą mineralną z mączki ceglanej lub zastosować gotowe zaprawy renowacyjne np: Restauriermortel firmy Remmers. W przypadku kamiennej ściany podobnie większe ubytki uzupełnić kamiennymi taszlami natomiast mniejsze przy użyciu zaprawy renowacyjnej Restauriermortel firmy Remmers.
8. Uzupełnienie spoin zaprawą wapienno-piaskową z dodatkiem cementu portlandzkiego i wapna gaszonego, lub użyć gotową zaprawę do spoinowania np: Funcosil Fugenmortel firmy Remmers.
9. Impregnacja hydrofobowa preparatem Funcosil SNL, firmy Remmers
10. Następnie po około 3 dniach wykonać korekty kolorystyczne kitów poprzez ich scalenie z otoczeniem używając farby Historic Lasur w połączeniu z impregnatem hydrofobowym Funcosil WS.
11. Obecną posadzkę w piwnicy usunąć i po wykonanych pracach mających na celu pogłębienie piwnicy na nowa wylewkę położyć posadzkę w układzie jodełkowym z płytek ceglanych-ceramicznych. Szczegółowy zakres prac opisano w projekcie architektonicznym.

KORDEGARDA

TYNKI ELEWACYJNE

1. Przed przystąpieniem do prac należy wykonać dokumentację inwentaryzacyjno-pomiarową, rysunkową i fotograficzną detal architektoniczny.
2. Skucie zniszczonych, skorodowanych wypraw tynkarskich przy użyciu narzędzi ręcznych tak aby nie uszkodzić elementów sztukatorskich.
3. Miejsca gdzie tynk skuto do lica ceglanego powierzchnię ściany oczyścić z pyłu oraz wykuć spoinę na głębokość około 2 cm w celu stworzenia lepszej przyczepności wypraw tynkarskich. Cegłę zaimpregnować preparatem wzmacniającym Primer Hydro SF firmy Remmers lub równoważnym.
4. Ponownie oczyścić elewację oraz detal architektoniczny z luźnych nawarstwień.
5. Wykonać zabieg biobójczy w miejscach gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne, poprzez pokrycie powierzchni preparatem fungistycznym BFA firmy Remmers lub równoważnym.
6. Impregnacja wzmacniająca ścianę preparatem krzemoorganicznym KSE 300 firmy Remmers.
7. Położenie tynku renowacyjnego, szerokoporowatego w miejscach nadmiernego zawilgocenia na wszystkich elewacjach. Zastosować trójwarstwowe tynki renowacyjne WTA firmy Remmers lub równoważne do wysokości gzymsu kordonowego.
8. Rekonstrukcja pozostałych wypraw tynkarskich. Zastosować tynki wapienno-cementowe dwuwarstwowe zatarto na gładko. Wyprawa tynkarska zbrojona włóknom szklanym w celu eliminowania spękań powierzchniowych, które mogą nastąpić na granicach wypraw tynkarskich. Warstwę wierzchnią pokryć szlichtą mineralną o spoiwie z cementu romańskiego Fill RZ Historic firmy Remmers lub równoważną.

9. Wyprawy tynkarskie pokryć farbą silikonowo-wapienną Color LA Historic firmy Remmers lub równoważną.

KORDEGARDA

DETAL ARCHITEKTONICZNY I SZTUKATERIE ELEWACYJNE

1. Usunąć powłoki tynkarskie tzw, baranek oraz malarskie, mechanicznie poprzez mikropiaskowanie lub posługując się nożami, skalpelami itp.
2. Wzmocnić osłabione partie gzymsów profili ciągnionych i sztukaterii preparatem krzemoorganicznym np. KSE 300 firmy Remmers,
3. Elementy metalowe, zbrojenia sztukaterii itp. odczyścić z produktów korozji mechanicznie i chemicznie oraz zabezpieczyć farbą antykorozyjną.
4. Pęknięcia i rozwarstwienia sztukaterii oraz detalu architektonicznego skleić wodorostwazalną żywicą epoksydową np. Becopox lub równoważna, ubytki uzupełnić zaprawą Feinspachtel RZ firmy Remmers po uprzednim gruntowaniu zaczynem wody z polimerem akrylowym.
5. Odtworzyć i wyrównać powierzchnię profili ciągnionych i sztukaterii w systemie dwuwarstwowych tynków mineralnych np. W technologii firmy Remmers: tynk ciągniony rdzeń wykonać z zaprawy Stucco GZi tynk ciągniony nawierzchniowy z zaprawy Stucco FZ firmy Remmers
6. Pokryć kolorystycznie farbą krzemoorganiczna zgodnie z projektem kolorystycznym

KORDEGARDA

DACH I ELEMENTY METALOWE

1. Poszycie dachu, obróbki blacharskie, rynny i rury spustowe wymienić na nowe. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie budowlanym.
2. Konstrukcję dachu zabezpieczyć przed ogniem preparatem Brandschutz firmy Remmers lub równoważnym.
3. Konstrukcję dachu prewencyjnie zabezpieczyć przed porażeniem insektami preparatem anti-insekt firmy Remmers lub równoważnym.
4. Elementy metalowe balustrady, anky itp. odczyścić mechanicznie z produktów korozji i zabezpieczyć powłoką antykorozyjną w dwóch warstwach w kolorze zatwierdzonym komisyjnie.
5. Dach pokryć nowa dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym.

KORDEGARDA

STOLARKA DRZWIOWA

Stolarkę drzwiową zewnętrzną zrekonstruować według oryginalnej. Natomiast stolarkę drzwiową wewnątrz poddać konserwacji.

Celem konserwacji powinno być przywrócenie pierwotnej estetyki drzwi oraz ościeżnic. Drewno zainfekowane sinizną odgrzybić i przeprowadzić zabieg dezynfekcji preparatem fungistatycznym. Drewno osłabione wzmocnić impregnatem wzmacniającym, prewencyjnie lokalnie zastosować środek biobójczy, zwalczający drewnojady. Zrekonstruować powłokę malarską zgodnie z pierwotną kolorystyką. Elementy metalowe oczyścić z powłok malarskich oraz produktów korozji.

Zastosować związki tanatowe w celu stabilizacji korozji, zabezpieczyć elementy metalowe farbą poliwinylowa w kolorze pierwotnym. Oryginalne zamki, szyldy, klamki itp, zachować i poddać konserwacji a wtórne lub brakujące elementy wymienić.

11. Inwentaryzacja rysunkowa, opisowa i fotograficzna
12. Demontaż skrzydeł oraz wtórnych szyb
13. Zmycie powłok lakierniczych chemicznie i mechanicznie tylko od strony mieszkań, stolarkę od strony sieni z fladrowaniem oczyścić i uzupełnić ubytki powłoki malarskiej.
14. Dezynfekcja i dezynsekcja
15. Lokalna impregnacja wzmacniająca strukturę drewna preparatem poliuretanowym
16. Uzupełnienie ubytków drewna masą epoksydową SC 258 barwioną w masie na kolor drewna
17. Scalenie kolorystyczne
18. Dwukrotne nałożenie powłoki kryjącej według projektu architektonicznego.
19. Konserwacja elementów metalowych, oczyszczenie i zabezpieczenie farbą antykorozyjną.
20. Wtórne klamki i szyldy należy wymienić na stylizowane w odcieniach patynowanego mosiądzu.

KORDEGARDA

STOLARKA OKIENNA

Okna należy zrekonstruować zachowując oryginalne cechy konstrukcyjne i stylistyczne. Dopuszcza się użycie szyb zespolonych. Stolarka w kolorze starej bieli. Szczegółowe informacje zawarto w projekcie architektonicznym.

WILLA

TYNKI ELEWACYJNE

1. Należy usunąć wszystkie styropianowe okładziny oraz styropianowy detal architektoniczny.
2. Wtórny tynk cementowy zw. *barankiem* również należy usunąć, oryginalne gładkie wyprawy tynkarskie należy zachować w jak największym obszarze i poddać konserwacji. Zniszczone i skorodowane wyprawy tynkarskie należy usunąć.
3. Miejsca gdzie tynk skuto do lica ceglanego powierzchnię ściany oczyścić z pyłu oraz wykuć spoinę na głębokość około 2 cm w celu stworzenia lepszej przyczepności wypraw tynkarskich. Cegłę zaimpregnować preparatem wzmacniającym Primer Hydro SF firmy Remmers lub równoważnym.
4. Ponownie oczyścić elewację oraz detal architektoniczny z luźnych nawarstwień.
5. Wykonać zabieg biobójczy w miejscach gdzie zlokalizowano nawarstwienia biologiczne, poprzez pokrycie powierzchni preparatem fungistycznym BFA firmy Remmers lub równoważnym.
6. Impregnacja wzmacniająca ścianę preparatem krzemoorganicznym KSE 300 firmy Remmers.
7. Położenie tynku renowacyjnego, szerokoporowatego w miejscach nadmiernego zawilgocenia na wszystkich elewacjach. Zastosować trójwarstwowe tynki renowacyjne WTA firmy Remmers lub równoważne do wysokości gzymsu kordonowego.
8. Rekonstrukcja pozostałych wypraw tynkarskich. Zastosować tynki wapienno-cementowe dwuwarstwowe zatarto na gładko. Wyprawa tynkarska zbrojona włóknem szklanym w celu eliminowania spękań powierzchniowych, które mogą nastąpić na

granicach wypraw tynkarskich. Warstwę wierzchnią pokryć szlichtą mineralną o spoiwie z cementu romańskiego Fill RZ Historic firmy Remmers lub równoważną.

9. Wyprawy tynkarskie pokryć farbą silikonowo-wapienną Color LA Historic firmy Remmers lub równoważną.

WILLA

DETAL ARCHITEKTONICZNY I SZTUKATERIE ELEWACYJNE

Obecnie budynek posiada detal architektoniczny w postaci gzymsów i profili pod oknami, elementy te są wtórne, wykonane są ze styropianu i powstały w czasie kiedy budynek ocieplono styropianem. Badania odkrywkowe nie wykazały detalu architektonicznego pod styropianem, prawdopodobnie został on skuty podczas remontu. Należy zrekonstruować gzyms wieńczący z dwuwarstwowych zapraw mineralnych w technologii profili ciągnionych. Kształt i wielkość ustalić komisyjnie. Dobór odpowiedniego profilu będzie możliwy po usunięciu styropianu. Z uwagi na modernistyczny charakter obiektu nie zaleca się montowania sztukateri wokół okien ani pod oknami. Należy ściany elewacji pozostawić gładkie.

WILLA

STOLARKA DRZWIOWA I OKIENNA

Stolarkę drzwiową zrekonstruować w technologii okien drewnianych.

WILLA

IZOLACJA PIONOWA I POZIOMA

Izolację poziomą należy wykonać na ścianach fundamentowych, 15 cm powyżej ław fundamentowych w technologii jednorzędowej. Należy użyć kremu iniekcyjnego firmy Remmers. Ściany fundamentowe zaizolować szlamami mineralnymi.

1. Wykop do głębokości posadowienia
2. Usunięcie spoiny na głębokość 2cm.
3. Iniekcja pozioma według technologii firmy Remmers.
4. Następnie czyszczenie mechaniczne spoin i wątku ceglanego z pyłu
5. Spłukanie ściany urządzeniem hydrodynamicznym z preparatem biobójczym np; Adolit M Flusing.
6. Wzmocnienie ścian ceglanych preparatem krzemianującym np Kiesol firmy Remmers poprzez dwukrotne pokrycie metodą natryskową.
7. Wykonać izolację przeciwwilgociową pionową powierzchni ściany fundamentowej, szlamem mineralnym WP Sulfatex firmy Remmers, poprzez dwukrotne pomalowanie.
8. Wszystkie nierówności wyrównać zaprawą wyrównawczą WP DS firmy Remmers mokre w mokre również w dwóch warstwach.
9. Następnie nanieść na całą powierzchnię elastyczną polimerową masę uszczelniającą MB 2k firmy Remmers.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
PAŁAC

ALKAZAR KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI TOMASZ GŁOWACZ

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH ZESPOŁU PAŁACOWO-PARKOWEGO W WOJNICZU

Fot. nr. 1 i 2. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 3 i 4. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 5 i 6. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 7 i 8. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 9 i 10. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 11. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 12. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 13. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 14. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 15 i 16. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 17. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 18. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 19. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 20. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 21 i 22. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 23. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 24. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 25. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 26 i 27. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 28 i 29. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 30. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 31. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 32 i 33. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 34 i 35. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 35 i 36. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 37. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 38 i 39. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 40. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 41. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 42 i 43. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 44 i 45. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 46. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 47 i 48. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 49 i 50. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 51. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 52. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 53. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 54. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Pałac stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
KORDEGARDA

Fot. nr.55 i 56 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr.57 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr.58 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 59 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 60 i 61 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA
WIILA

Fot. nr. 62 i 63 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 64 i 65 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 66 i 67 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 68 i 69 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 70 i 71 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 72 i 73 . Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

Fot. nr. 74. Założenie pałacowo-parkowe w Wojniczu. Kordegarda stan przed konserwacją.

Fot. Tomasz Głowacz

Wojnicz 2021.

